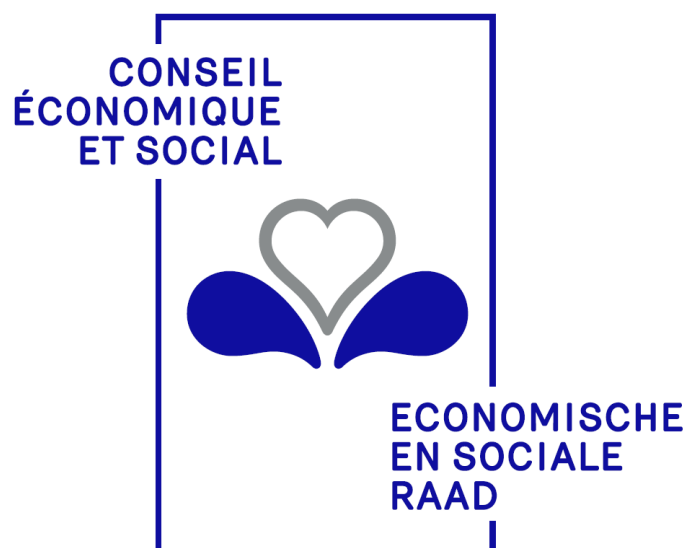

**Observatorium
van de referentieprijzen
voor de overheidsopdrachten**

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

1.	Voorstelling van de opdrachten van het Observatorium.....	3
2.	Antwoorden op de adviesaanvragen en de vragen naar informatie van de aanbestedende overheden	4
3.	Voltooiing van de werkzaamheden van de werkgroep “Bestrijding van sociale dumping”	4
4.	Vervolg van de werkzaamheden betreffende de activiteitensectoren.....	5
4.1.	Terbeschikkingstelling van een typebestek voor schoonmaakopdrachten	5
4.2.	Sector van de bewaking.....	6
4.3.	Sector van de grootkeukens – catering	8
4.4.	Drukkerijsector	10
4.5.	Sector van het vervoer van personen	10
5.	Ontmoetingen met de aanbestedende overheden.....	10
6.	Opdrachten ingevolge de WG « Bestrijding van sociale dumping »	11
6.1.	Opstelling van de « gids van goede praktijken »	11
6.2.	Methodologie en uitwerking van een instrument voor de analyse van de balansen	12
6.3.	Repertorium van ondernemingen.....	12
7.	Bijhouden van een repertorium op het vlak van de rechtspraak.....	13
8.	Andere	14
8.1.	Analyse van de nieuwe wetgeving	14
8.2.	Gewestelijke werkgroep « Overheidsopdrachten ».....	14
8.3.	Stuurcomité van de studie « Herinternalisering van laaggeschoolde beroepen »	14
8.4.	Stuurcomité van Easybrussels	14
8.5.	Lijst van de CPV-codes.....	15
8.6.	Opleidingen en studiedagen.....	15

1. Voorstelling van de opdrachten van het Observatorium

Maatregel 3.6 van de New Deal voorziet om « de sociale en milieuclausules van de Brusselse overheidsopdrachten te evalueren en eventueel te herzien in het licht van hun relevantie als instrumenten voor het verwezenlijken van de doelstellingen inzake de bevordering van werkgelegenheid, opleiding en de overgang naar een meer duurzame en innoverende economie ». In dit kader werd er besloten om binnen de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (ESRBHG) een Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten (hierna het Observatorium) op te richten, teneinde de Brusselse economie te vrijwaren van prijsbederven die tewerkstelling vernietigen.

Op 3 oktober 2012 heeft de Minister van Tewerkstelling bij Regeringsbesluit de opdracht gekregen om de ordonnantie van 8 september 1994 houdende oprichting van de ESRBHG te wijzigen, met het oog op de oprichting van een Observatorium van de prijzen.

Op 21 maart 2013 heeft de ESRBHG een initiatiefadvies uitgebracht inzake de modaliteiten voor de integratie van een Observatorium van de referentieprijzen in zijn midden.

Tijdens de Sociale top van 21 mei 2013 heeft de Brusselse Regering de oprichting van het Observatorium nogmaals als één van zijn prioriteiten bevestigd.

Opgericht bij ordonnantie van 3 april 2014 heeft dit Observatorium als opdrachten :

- analyses uitvoeren over prijzen die gehanteerd worden door inschrijvers op overheidsopdrachten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wanneer de aanbestedende overheid redenen heeft om het abnormale karakter van de voorgestelde prijzen in vraag te stellen, op verzoek van de aanbestedende overheid van een gewestelijke overheidsopdracht, van de Gewestregering in het kader van de uitoefening van het toezicht op de lokale besturen of van een aanbestedende overheid in het kader van de in artikel 8 bedoelde procedure.
- op grond van de motieven die volgens het Observatorium ten grondslag liggen aan de abnormale prijsaanbieding, algemene adviezen voorbereiden over de technische, en inzonderheid sociale en milieubepalingen, die overeenkomstig inzonderheid de artikelen 7, 8 en 14 van het Koninklijk Besluit van 15 juli 2011 opgenomen moeten worden in de opdrachtdocumenten voor werken of diensten, om zo, in het licht van de Europese en federale wetgeving inzake eerlijke en transparante mededinging van de inschrijvende bedrijven, een conforme toewijzing en uitvoering van de overheidsopdrachten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevorderen.
- in het licht van de Europese en federale wetgeving ter zake, toezien op de prijzen die in het licht van de mededinging tussen inschrijvers op gewestelijke en lokale overheidsopdrachten, te beschouwen zijn als oneerlijk of frauduleus, en in dit verband tevens een gegevensbank ontwikkelen met een overzicht van de prijzen die het in het kader van de uitoefening van zijn opdrachten geobserveerd heeft.
- sensibiliseren omtrent en kennis verspreiden over prijzen en optreden als tussenschakel tussen de aanbestedende overheden en de representatieve organisaties

van de privésectoren vanuit een streven naar eerlijke mededinging tussen de inschrijvers en een conforme uitvoering van de overheidsbestellingen.

In 2017 hebben de activiteiten van de ambtenaren van het Observatorium zich in hoofdzaak op de volgende punten toegespitst :

- beantwoorden van adviesaanvragen en vragen naar informatie van aanbestedende overheden;
- onderzoeken van nieuwe activiteitensectoren;
- verwezenlijking van de opdrachten in het kader van de aanbevelingen van de werkgroep “Bestrijding van sociale dumping” (hierna WG “Bestrijding van sociale dumping”).

2. Antwoorden op de adviesaanvragen en de vragen naar informatie van de aanbestedende overheden

De werkzaamheden, die het Observatorium heeft verricht op het terrein, hebben hem in de mogelijkheid gesteld om methodes uit te werken voor de analyse van prijzen en om suggesties in te winnen wat betreft verbeteringen die aan de opdrachtdocumenten kunnen worden aangebracht.

Het Observatorium heeft in het kader van deze empirische werkzaamheden geantwoord op verschillende vragen van de aanbestedende overheden. Deze vragen hadden betrekking op :

- adviesaanvragen over offertes en rechtvaardigingen van prijzen (in het kader van de ordonnantie van 3 april 2014 tot oprichting van het Observatorium of erbuiten);
- informatie over prijzen;
- vragen van allerlei aard (opdrachtdocumenten, inhoud van collectieve arbeidsovereenkomsten, enz.).

Het Observatorium heeft naar aanleiding hiervan de methodes kunnen toepassen die in 2015 werden uitgewerkt, evenals de ingewonnen informatie sedert zijn effectieve oprichting in oktober 2014.

3. Voltooiing van de werkzaamheden van de werkgroep “Bestrijding van sociale dumping”

De werkgroep « bestrijding van sociale dumping » (hierna WG) werd opgericht ingevolge de beslissing van de Brusselse regering van 3 maart 2016 betreffende de omzetting van de

richtlijn 2014/24/EU op het sluiten van overheidsopdrachten en de bestrijding van sociale dumping, en is zeven maal samengekomen in 2017.

Deze WG, waarvan het secretariaat aan het Observatorium werd toevertrouwd, werd samengesteld uit de leden van het stuurcomité van Doelstelling 8 – Pijler 2 van de Strategie 2025 waaraan deskundigen van Brussel Plaatselijke Besturen, het Algemeen Secretariaat van de GOB, van de sociale gesprekspartners en van andere organisaties al naargelang de behandelde thema's werden toegevoegd. Behalve het secretariaat heeft het Observatorium eveneens deelgenomen aan de verschillende fasen van de implementering van de WG, heeft het aan een gedeelte of de volledige inhoud van sommige vergaderingen gewerkt en heeft het aan alle discussies van de WG deelgenomen.

De WG « Bestrijding van sociale dumping » werd belast met de voorstelling aan de Regering en aan de sociale gesprekspartners van een reeks denkpistes, en zelfs aanbevelingen wat betreft de strijd tegen sociale dumping in de overheidsopdrachten.

In 2017 heeft het Observatorium het verslag van de werkzaamheden van de WG « Bestrijding van sociale dumping » voltooid. Het stuurcomité van Doelstelling 8 – Pijler 2 van de Strategie 2025 heeft dit verslag op 23 februari 2017 goedgekeurd. Dit document, evenals alle bestanden die hierop betrekking hebben, kunnen worden geraadpleegd op de webpages "Observatorium" van de internetsite van de ESRBHG¹.

Ingevolge de werkzaamheden van de WG werd het Observatorium belast met de implementering van nieuwe maatregelen :

1. de verspreiding van de goede praktijken inzake overheidsopdrachten (gids voor de aanbestedende overheden, identificatie van de sectoren blootgesteld aan sociale dumping);
2. de opstelling en het bijwerken van een repertorium van ondernemingen waarin met name melding wordt gemaakt van de attesten van goede uitvoering voor alle soorten van opdrachten;
3. de uitwerking van een instrument voor de analyse van de financiële en economische situatie van de ondernemingen teneinde aan de Brusselse aanbestedende overheden een complementaire kwalitatieve dienst te verlenen in het kader van de overheidsopdrachten.

De vorderingsstaat van deze verschillende maatregelen wordt in dit verslag beschreven (cf. infra, bladzijden 10 en 14).

4. Vervolg van de werkzaamheden betreffende de activiteitensectoren

4.1. Terbeschikkingstelling van een typebestek voor schoonmaakopdrachten

Er werd een bijzonder bestek voltooid betreffende de schoonmaakdiensten, evenals een commentaar en een verklarend document op grond van de aanbevelingen van de actoren van

---

¹ Beschikbaar op : <http://esr.irisnet.be/observatory/nuttige-publicaties-en-documenten/verslag-wg-bestrijding-van-sociale-dumping>

de sector en de publieke aankopers.

Deze documenten werd ter beschikking gesteld van deze laatste, op de internetsite van de ESRBHG² en werden eveneens op gewoon verzoek aan de Besturen bezorgd.

4.2. Sector van de bewaking

Actoren van de bewakingssector

Het Observatorium heeft in 2017 zijn werkzaamheden op het terrein wat betreft de bewakingssector verder gezet en heeft in dit kader 15 actoren van de sector ontmoet (ondernemingen en vakbond). De verkregen informatie is bijzonder nuttig gebleken voor het begrip van de uitwerking van een tarief en voor de wijze waarop een offerte wordt ingediend voor een overheidsopdracht.

Het Observatorium is terzelfder tijd overgegaan tot documentair onderzoek teneinde de werkzaamheden op het terrein aan te vullen en heeft samenvattende nota's opgesteld voor de suggesties tot verbetering van de opdrachtdocumenten die door de ondernemingen zijn geformuleerd.

De opdracht van het Observatorium is beperkt tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De geraadpleegde ondernemingen waren vanzelfsprekend firma's die aanwezig zijn te Brussel, maar eveneens ondernemingen die te Brussel actief zijn maar in een ander gewest van het land zijn gevestigd.

Enquête van januari 2017 tot mei 2017

Het Observatorium heeft 25 bewakingsfirma's gecontacteerd waarvan er veertien hebben aanvaard om zijn werknemers te ontvangen. De onderhoudsgesprekken waren gebaseerd op drie vragen :

- (1) Hoe berekenen inschrijvers hun prijs ?
- (2) Hoe gaan de ondernemingen over tot de raming van een opdracht ?
- (3) Met welke evoluties zouden de opdrachtdocumenten rekening moeten houden opdat zo nauwkeurig mogelijke offertes worden ingediend ?

De samenvatting van deze ontmoetingen hebben met name toegelaten om enkele bijzonder opvallende variabelen te bepalen wat betreft de vaststelling van de prijzen. Deze kenmerken, waaronder **de categorie van werknemers, het volume en en de te presteren tijdsperiodes**, stellen de ondernemingen in de mogelijkheid om hun offertes op te stellen.

De werknemers van het Observatorium hebben een lijst van deze variabelen opgesteld. Deze informatie zou in de bestekken kunnen worden opgenomen teneinde :

- de ondernemingen in de mogelijkheid te stellen om zo nauwkeurig mogelijk te antwoorden;
- voor de Brusselse publieke aankopers gemeenschappelijke posten uit te werken teneinde een gegevensbank van vergelijkbare prijzen uit te bouwen.

---

² Beschikbaar op : <http://esr.irisnet.be/observatory/nuttige-publicaties-en-documenten/nuttige-documenten-schoonmaakdiensten/bestek-type-2013-schoonmaakdiensten>

Denkpistes ter verbetering van de documenten voor bewakingsopdrachten

▪ Ronde-tafelgesprekken van 6 september 2017

Het Observatorium heeft in 2017 rondetafelgesprekken gewijd aan de overheidsopdrachten voor bewaking. Deze gesprekken hebben verschillende Brusselse aanbestedende overheden verenigd die in deze sector overheidsopdrachten sluiten. Deze hebben het Observatorium in de mogelijkheid gesteld om de resultaten van zijn terreinonderzoek bij de actoren van de sector met de werkzaamheden van de publieke aankopers te vergelijken.

▪ Opstelling van een typebestek en van samenvattende documenten voor bewakingsopdrachten

Ingevolge bovengenoemde raadplegingen heeft het Observatorium verschillende documenten voltooid ter attentie van de Brusselse aanbestedende overheden :

- een samenvatting betreffende het toegangsrecht, de kwalitatieve selectie en de toewijzingscriteria;
- een samenvatting van het paritair comité 317;
- de conclusies van de rondetafelgesprekken voor de bewakingssector;
- een typeattest van goede uitvoering.

Deze documenten kunnen worden geraadpleegd via de webpage.³

Met het oog op de operationalisering van de ingewonnen suggesties inzake mogelijke verbeteringen heeft het Observatorium eveneens gewerkt aan de opstelling van een typebestek voor bewakingsopdrachten. Dit typebestek is beschikbaar op de webpages van het Observatorium op de internetsite van de ESRBHG⁴.

▪ Project voor een instrument online voor de overdracht van gegevens

Het Observatorium heeft in 2017 gewerkt aan het ontwerp van nieuwe webformulieren bestemd voor de overdracht van gegevens van overheidsopdrachten voor bewaking. Naar het voorbeeld van de formulieren voor de schoonmaaksector moeten deze formulieren het belangrijkste instrument van wisselwerking tussen het Observatorium en de Brusselse aanbestedende overheden worden voor deze opdrachten. Het betreft hier een dubbele doelstelling :

- Aan de aanbestedende overheden de mogelijkheid bieden om op het Observatorium beroep te doen in het kader van een prijzenanalyse.
- Op vrijwillige basis de informatie van de overheidsopdrachten bezorgen in het meer algemeen kader van de uitbouw van een databank voor prijsgegevens.

De meeste formulieren zijn identiek voor de twee sectoren en zijn als volgt georganiseerd :

- Formulier 1 : « Samenstelling van een dossier »
- Formulier 2 : « Aanbestedende overheden »

---

³ Beschikbaar op : <http://ces.irisnet.be/fr/observatory/publications-et-documents-utiles/documents-utiles-services-de-gardiennage>

⁴ Beschikbaar op : <http://esr.irisnet.be/observatory/nuttige-publicaties-en-documenten/nuttige-documenten-bewaking-diensten/bestek-type-2013-bewaking-diensten>

- Formulier 3 : « Overheidsopdracht »
- Formulier 4 : « Bewakingsopdracht »

Dit formulier verschilt van dat voor de schoonmaaksector vermits de in te zamelen gegevens op de kenmerken van de eigenlijke opdracht betrekking hebben.

Er werden twee alternatieven uitgewerkt : een eerste versie van het formulier « Bewakingsopdracht », subformulier « gestandaardiseerde posten » genaamd, bevat de te standaardiseren *ad rem* variabelen wat betreft de verrichte prestaties (categorie van werknemers, prestatiedagen, prestaties uitgedrukt in uren). In de veronderstelling dat de beschrijving van de prestaties van de opdracht niet aan deze wijze van voorstelling voldoen, werd tevens een subformulier « niet-gestandaardiseerde posten » opgesteld.

- Formulier 5 : « Inschrijvers »
- Formulier 6 : « Prijs per post »

Het Observatorium heeft de volledige inhoud van deze nieuwe bladzijden op zich genomen. De opstelling ervan werd toevertrouwd aan een prestatieverlener op informaticagebied die aan het Observatorium een eerste “testversie” ter beschikking heeft gesteld. De werknemers van het Observatorium hebben talrijke tests uitgevoerd teneinde deze formulieren te verbeteren en goed te keuren. Deze werkzaamheden zullen toelaten om het project te voltooien en deze bladzijden in 2018 online te plaatsen.

4.3. Sector van de grootkeukens – catering

Actoren van de grootkeukens - catering

In 2017 heeft het Observatorium de sector van de grootkeukens – catering aan een analyse onderworpen, waarbij het 8 actoren van de sector heeft ontmoet (ondernemingen, federatie).

Net zoals voor de bewakingssector is de bij de verschillende ondernemingen ingewonnen informatie bijzonder relevant gebleken voor het begrip van de uitwerking van een offerte.

De informatie, die werd verzameld tijdens ontmoetingen met de ondernemingen, zijn met name gebruikt voor de bepaling van de samenstelling van de prijs en hebben toegelaten om suggesties in te zamelen voor een verbetering van de opdrachtdocumenten.

Enquête van maart 2017 tot juli 2017

De onderhoudsgesprekken met actoren van de sector waren gebaseerd op vier vragen :

- (1) Hoe berekenen inschrijvers hun prijzen ?
- (2) Hoe gaan ondernemingen over tot de raming van een opdracht ?
- (3) Over welke informatie moeten ondernemingen beschikken om een offerte in te dienen?
- (4) Met welke evoluties zouden de opdrachtdocumenten rekening moeten houden opdat zo nauwkeurige offerten worden ingediend ?

De samenvatting van deze gesprekken hebben toegelaten om enkele bijzonder relevante variabelen te bepalen wat betreft de vaststelling van prijzen. Deze kenmerken, zoals **de categorie van werknemer, het soort van eindverbruiker en het al dan niet gebruiken van biologische producten**, stellen de ondernemingen in de mogelijkheid om hun prijzen te ramen

en hun offerte te berekenen.

Denkpistes voor de verbetering van de opdrachtdocumenten voor de sector van de grootkeukens - catering

▪ Rondetafelgesprekken van 30 november 2017

In het kader van de werkzaamheden van het Observatorium werden op 30 november 2017 rondetafelgesprekken georganiseerd met verschillende aanbestedende overheden. Deze gesprekken hadden met name betrekking op de resultaten van het terreinonderzoek betreffende de cateringsector, evenals op de opstelling van de nuttige documenten.

De doelstelling van deze gesprekken was de vergelijking van de opmerkingen en suggesties van de actoren van de sector met de ervaring van de aanbestedende overheden die overheidsopdrachten voor grootkeukens en catering sluiten.

▪ Samenvattende documenten

Ingevolge deze gedetailleerde raadplegingen heeft het Observatorium suggesties opgesteld voor de verbetering van de opdrachtdocumenten. Het betreft voornamelijk een synthese van de onderhoudsgesprekken met ondernemingen die het Observatorium hebben willen ontmoeten.

Het Observatorium heeft twee documenten opgesteld ter attentie van de Brusselse aanbestedende overheden :

- een samenvatting van het paritair comité 302;
- een technische nota van goede praktijken in de sector van de grootkeukens – catering.

Deze documenten kunnen op de webpages worden geraadpleegd⁵.

▪ Project voor de uitwerking van een online instrument voor de overdracht van gegevens over overheidsopdrachten voor grootkeukens en catering

Het Observatorium heeft zich eveneens toegelegd op het ontwerp van webpages « formulieren grootkeukens - catering », op basis van de reeds verrichte werkzaamheden voor de formulieren « schoonmaak- » en « bewakingssector ». Qua organisatie zijn deze formulieren immers identiek aan deze voor voornoemde sectoren, met uitzondering van het formulier « Posten » waarvan een eerste versie, subformulier « Gestandaardiseerde posten » genaamd, bestaat uit gestandaardiseerde variabelen bepaald tijdens de werkzaamheden op het terrein (categorie van werknemers, bestemmelingen van de maaltijden, type prestatie, dagen prestatie). Voor het geval dat de beschrijving van de prestaties van de opdracht aan geen enkele gestandaardiseerde voorstelling voldoet, werd tevens een subformulier « Niet-gestandaardiseerde posten » voorzien.

Net zoals voor de bewakingssector is de opstelling van formulieren « grootkeukens – catering » volop aan de gang. Er werden talrijke tests uitgevoerd om de kwaliteit ervan te verbeteren. Eens de werkzaamheden voltooid, zullen deze formulieren in de loop van 2018 online worden geplaatst.

---

⁵ Beschikbaar op : <https://www.ces.irisnet.be/fr/observatory/publications-et-documents-utiles/documents-utiles-services-de-restauration-collective-catering>

4.4. Drukkerijsector

In het kader van zijn progressieve benadering per sector is het Observatorium in 2017 met fundamentele werkzaamheden voor de drukkerijsector gestart. Deze werkzaamheden zijn volgens dezelfde methode verlopen als voor de andere sectoren. Het Observatorium heeft eerst en vooral onderzoekswerkzaamheden verricht met betrekking tot de wetgeving die van toepassing is op deze sector, en met name wat betreft de verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten die de geldende normen inzake arbeidsrecht bepalen. Wat betreft deze wetgeving, werd een samenvattend document opgesteld.

Het Observatorium heeft terzelfder tijd de representatieve beroepsfederatie voor de Belgische grafische industrie ontmoet, evenals negen drukkerijen die te Brussel actief zijn.

De Brusselse aanbestedende overheden werden tevens ondervraagd over de praktijken, die zij toepassen, en de moeilijkheden die zij ondervinden bij het sluiten van overheidsopdrachten voor drukwerken. Het Observatorium heeft bovendien een reeks opdrachtdocumenten ingezameld die hem toelaten om de praktijken in de sector aan een analyse te onderwerpen.

Ingevolge de raadplegingen in het kader van deze werkzaamheden op het terrein wat betreft de drukkerijsector heeft het Observatorium de verschillende prijscomponenten bepaald en heeft het in samenvattende documenten de suggesties verzameld voor een verbetering van de opdrachtdocumenten voor de drukkerijsector.

4.5. Sector van het vervoer van personen

De vervoersector, en meer bepaald deze van het vervoer van personen, heeft eveneens het voorwerp van een onderzoek uitgemaakt, op dezelfde manier dan de bovengenoemde sectoren. Behalve documentair onderzoek heeft het Observatorium negen actoren van de sector ontmoet.

Deze analyse van deze sector zal nog worden verder uitgewerkt en in de loop van 2018 worden voltooid.

5. Ontmoetingen met de aanbestedende overheden

In 2017 hebben de personeelsleden van het Observatorium opnieuw contact opgenomen met de aanbestedende overheden. Zij hebben 25 van deze overheden ontmoet. Doel van deze vergaderingen was :

- het netwerk van contacten onder de Brusselse aanbestedende overheden uit te breiden en te versterken;
- goede praktijken uit te wisselen wat betreft overheidsopdrachten;
- informatie in te zamelen over de overheidsopdrachten gesloten door deze aanbestedende overheden in de sectoren waaraan door het Observatorium voorrang wordt gegeven.

Het personeel van het Observatorium heeft in dit kader op vrijwillige basis de bestekken, de inschrijvingen en de toewijzingsverslagen van opdrachten ingezameld voor de nieuwe

sectoren die door het Observatorium worden onderzocht. Desgevallend werd ook de briefwisseling met de rechtvaardigingen van prijzen ingezameld.

Het Observatorium heeft in 2017 de volgende Brusselse aanbestedende overheden ontmoet:

- 14 gemeentebesturen;
- 11 instellingen van openbaar nut.

Het Observatorium heeft terzelfder tijd een repertorium « Aanbestedende overheden » gecreëerd waarin met name contactpersonen, de goede praktijken en de lijst van gesloten overheidsopdrachten zijn opgenomen.

6. Opdrachten ingevolge de WG « Bestrijding van sociale dumping »

6.1. Opstelling van de « gids van goede praktijken »

Het Observatorium heeft in het kader van zijn opdrachten binnen de werkgroep « Bestrijding van sociale dumping » een « Gids van goede praktijken » voor overheidsopdrachten opgesteld ter attentie van de Brusselse aanbestedende overheden.

Deze gids behandelt met name alle aanbevelingen van de werkgroep. Aan elk van de volgende onderwerpen werd in de gids een hoofdstuk gewijd :

- de bepaling van de nood;
- het wijzen op de opsplitsing van de opdracht;
- de beperking van het beroep op onderaannemers;
- het opleggen van het bezoek aan de plaatsen;
- de controle van de economische, financiële, technische en/of professionele capaciteiten van de economische operator;
- de keuze van de wijze van gunning en de ad hoc toewijzingscriteria;
- de rechtvaardiging van de elementen van de offerte bij het nazicht van de prijzen;
- de aandacht voor de regels betreffende de uitvoering van de opdrachten;
- het opleggen van de beheersing van de taal van de opdracht aan bepaalde werknemers;
- de supervisie en de controle van de uitvoering van de opdracht;
- de bevordering van de verwezenlijking van innoverende overheidsopdrachten;
- het beheer van opdrachten van een laag bedrag.

Aan de bevoegde kabinetten werd een ontwerp van gids bezorgd dat vervolgens werd aangevuld en gewijzigd ingevolge de geformuleerde opmerkingen.

De « Gids van goede praktijken » zal binnenkort online worden geplaatst op de webpages « Observatorium » van de internetsite van de ESRBHG.

6.2. Methodologie en uitwerking van een instrument voor de analyse van de balansen

In het kader van de uitvoering van de opdrachten ingevolge de werkzaamheden van de WG « Bestrijding van sociale dumping » heeft het Observatorium gewerkt aan de opstelling van een methode voor de analyse van de balansen die worden ingediend bij de Nationale Bank van België (hierna NBB).

Een van de doelstellingen bestaat erin, na te gaan of een onderneming vanuit financieel en economisch oogpunt stevig genoeg is om de opdracht te kunnen uitvoeren. Er werden meer dan 221 ondernemingen in negen sectoren aan een analyse onderworpen. De tweede doelstelling is de vaststelling van – eventuele – aanwijzingen van fraude of sociale dumping door middel van een aantal statistische indicatoren.

Mettertijd werden verschillende methodes getest en verfijnd. Ook werd reeds een voorlopige databank opgesteld. Er zal binnenkort een informatica-instrument worden uitgewerkt om de informatie automatisch te verwerken en de berekeningen te verrichten.

In het kader van de werkzaamheden voor de verwezenlijking van dit instrument heeft het Observatorium in september 2017 de NBB ontmoet. Ook werd in samenwerking met een consultant een technisch-functionele analyse uitgevoerd. Op basis van deze werkzaamheden heeft het Observatorium een bestek opgesteld teneinde de opdracht voor de realisatie van dit instrument te kunnen lanceren.

Het Observatorium werkt terzelfder tijd aan de clausules die in de opdrachtdocumenten moeten worden opgenomen, evenals aan de wettelijke grondslag van deze criteria.

6.3. Repertorium van ondernemingen

Ingevolge de werkzaamheden van de WG « Bestrijding van sociale dumping » werd het Observatorium belast met de opstelling en het bijhouden van een repertorium van ondernemingen. Dit repertorium zal met name de attesten van goede uitvoering bevatten, afgeleverd door de aanbestedende overheden. Deze dienst zal worden gecreëerd ter attentie van de Brusselse aanbestedende overheden. Hij moet zorgen voor een betere kennis van de economische operatoren die belangstelling tonen voor specifieke opdrachten⁶. Deze dienst zal de vorm aannemen van een internetplatform op de website van de ESRBHG waarvan de toegang gedeeltelijk publiek zal zijn en gedeeltelijk voorbehouden aan de aanbestedende overheden.

De volgende informatie zal hierin beschikbaar zijn :

- Wat betreft het publieke gedeelte
  - Een lijst van de ondernemingen gerangschikt volgens de soorten van prestaties die zij verrichten of wensen te verrichten ten dienste van de Brusselse aanbestedende overheden.
  - Een lijst van de Brusselse aanbestedende overheden aangevuld met de soorten van opdrachten die zij sluiten en waarvoor zij regelmatig naar inschrijvers op zoek gaan.

---

⁶ Het platform heeft niet als taak om aan elke opdracht publiciteit te geven.

- Wat betreft het private gedeelte dat enkel door de aanbestedende overheden kan worden gebruikt, de lijst van de ondernemingen aangevuld met verschillende nuttige vermeldingen of documenten die nog moeten worden bepaald.

Het personeel van het Observatorium heeft in 2017 gewerkt aan de opstelling van een document met een beschrijving van de kenmerken van dit instrument. Dit repertorium zou moeten omvatten :

- Een inschrijvingsformulier voor de ondernemingen.
- Een bladzijde voor de raadpleging van het repertorium (zoeken met sleutelwoorden). Zoals hierboven vermeld, zal een deel van de informatie vrij beschikbaar zijn, een ander gedeelte zal enkel door de geregistreerde en geconnecteerde aanbestedende overheden kunnen worden geraadpleegd. In dit verband werd tevens een formulier voor de registratie van de aanbestedende overheden ontworpen.
- Een bladzijde met de lijst van de Brusselse aanbestedende overheden en van de soorten van opdrachten die door hen worden gesloten, zoals zij deze in hun registratieformulier hebben opgegeven. Deze informatie zal vrij beschikbaar zijn.

Dit project van repertorium werd overgemaakt aan een informaticus. Behalve de toevoeging van nieuwe webpages zal het repertorium ook toegankelijk zijn via een nieuw kader op de onthaalpagina van het Observatorium.

De informaticus heeft aan het personeel van het Observatorium webpages bezorgd die moeten worden getest. Na verschillende proeven heeft het Observatorium aan de informatici een eerste reeks opmerkingen bezorgd. Eens de verbeteringen aangebracht, zal het Observatorium nieuwe tests verrichten vooraleer de webpages in de loop van 2018 online te plaatsen.

7. Bijhouden van een repertorium op het vlak van de rechtspraak

Teneinde een expertise te ontwikkelen wat betreft de opdrachten die hem zijn toevertrouwd, is het Observatorium overgegaan tot de oprichting van een repertorium op het vlak van de rechtspraak. Deze werkzaamheden werden in 2017 verder gezet.

Dit instrument moet toelaten om gerechtelijke beslissingen in verband met overheidsopdrachten te repertoriëren, te analyseren en samen te vatten. Dit repertorium is meer in het bijzonder gericht op de materies die eigen zijn aan de activiteiten van het Observatorium. De beslissingen, die erin worden opgenomen, hebben bijgevolg voornamelijk betrekking op de procedures voor het sluiten en toewijzen van overheidsopdrachten.

Het repertorium is samengesteld uit de arresten die door de Raad van State zijn geweest in het kader van geschillen in verband met de toewijzing van overheidsopdrachten, uit beslissingen van de Belgische Hoven en Rechtbanken met betrekking tot de uitvoering van overheidsopdrachten, evenals uit beslissingen van het Europese Hof van Justitie over de naleving van het Europese recht op de overheidsopdrachten.

8. Andere

8.1. Analyse van de nieuwe wetgeving

In de loop van het jaar 2017, en gelet op de recente actualiteit inzake overheidsopdrachten, hebben de leden van het Observatorium op grond van de nieuwe wetgeving en reglementering technische fiches opgesteld, meer bepaald over de selectieprocedure en de controle van prijzen.

8.2. Gewestelijke werkgroep « Overheidsopdrachten »

Onder impuls van het gewestelijk agentschap voor administratieve vereenvoudiging Easybrussels heeft het Observatorium deelgenomen aan het denkproces over de oprichting van een gewestelijke werkgroep voor de overheidsopdrachten. Naar aanleiding van twee voorbereidende vergaderingen hebben het Observatorium en Easybrussels vertegenwoordigers van verschillende gewestelijke instellingen samengebracht die over het algemeen grote belangstelling hebben getoond voor de oprichting van een gewestelijke structuur voor de overheidsopdrachten en de uitwisseling van documenten in verband met deze opdrachten. De belangrijkste doelstelling van deze werkgroep zou erin bestaan, goede praktijken, kennis en ervaringen te delen in het kader van de wettelijke voorschriften en de behandeling van dossiers van overheidsopdrachten.

Er hebben nog andere ontmoetingen met het agentschap Easybrussels plaatsgevonden met het oog op de voorbereiding van voornoemde vergaderingen en om binnen afzienbare tijd een basistekst te kunnen voorstellen die als grondslag zal fungeren voor de structuur van deze toekomstige gewestelijke werkgroep.

8.3. Stuurcomité van de studie « Herinternalisering van laaggeschoolde beroepen »

In de context van de werkzaamheden voor de Strategie 2025 werd in 2017 een studie gelanceerd wat betreft de identificatie en de eventuele voorwaarden voor de herintegratie van laaggeschoolde beroepen, die momenteel extern worden toevertrouwd, in het gewestelijk Brussels openbaar ambt. Deze studie wordt opgevolgd door beezy.brussels, in samenwerking met het project Brussel Openbaar Ambt.

Het Observatorium van de referentieprijzen voor de overheidsopdrachten werd uitgenodigd om deel te nemen aan het stuurcomité van deze studie, en heeft in dit kader aan twee vergaderingen deelgenomen : een eerste « kick off » vergadering op 25 september en een tweede bijeenkomst op 20 december. Het Observatorium heeft eveneens een van de onderzoekers van het project ontvangen en heeft een reeks opmerkingen geformuleerd in verband met de verslaggeving over deze ontmoeting.

8.4. Stuurcomité van Easybrussels

In het kader van het dossier « e-Procurement » heeft het Observatorium twee vergaderingen bijgewoond van het stuurcomité van het agentschap voor administratieve vereenvoudiging

Easybrussels : op 26 september en 5 december 2017.

8.5. Lijst van de CPV-codes

Ingevolge de maatregelen die werden genomen na afloop van de werkzaamheden van de werkgroep « Bestrijding van sociale dumping » werd de lijst van CPV-codes, die werd voorgesteld door de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in mei 2017 bezorgd aan de leden van de Brusselse regering. Deze lijst bevat de overheidsbestellingen die een aanzienlijk gevaar vertonen wat betreft oneerlijke concurrentiepraktijken.

8.6. Opleidingen en studiedagen

Het Observatorium heeft in 2017 aan de volgende opleidingen en studiedagen deelgenomen:

- « People management » (februari 2017).
- « De opdrachten inzake hygiëne en onderhoud » (februari 2017).
- « Beheersing van de nieuwe reglementering van de overheidsopdrachten » (maart 2017).
- « Projectbeheer » (maart 2017).
- « Interactieve boordtabel » (mei 2017).
- Colloquium « Deeleconomie » (mei 2017).
- « Circulaire economie » (mei 2017).
- Conferentie « Duurzame en verantwoordelijke aankopen in België » (mei 2017).
- « Boekhouding : basisopleiding » (mei 2017).
- « Opleiding registratiesysteem » (juni 2017).
- Colloquium « Sociale economie » (juni 2017).
- Colloquium « Welk nieuw industrieel beleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ? » (juni 2017).
- « Opleiding Windows » (augustus 2017).
- « Sociale clausules in overheidsopdrachten » (augustus 2017).
- « Duurzame voeding in de overheidsopdrachten » (september 2017).
- « Opname van milieucriteria in overheidsopdrachten » (september 2017).
- « Lezing en interpretatie van een balans » (oktober 2017).
- « National Tender Day » (oktober 2017).
- « Process communication » (oktober-november 2017).
- « Uitwisseling van goede praktijken » (oktober 2017).
- « Loonberekening » (november 2017).

- « Overheidsopdrachten en sociale dumping » (november 2017).